

Regeringskansliet
Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Stockholm 2024-12-11

Remissyttrande över promemorian om *Ändrade ersättningsregler för användning av musik* (Ju2024/02104)

Inledning

Konstnärnsnämnden har fått promemorian om *Ändrade ersättningsregler för användning av musik* (Ju2024/02104) på remiss och lämnar härmed sitt yttrande.

Ett av Konstnärnsnämndens tre kärnuppdrag är att hålla sig underrättad om konstnärers¹ ekonomiska och sociala villkor samt löpande bevaka trygghetssystemens utformning och tillämpning i förhållande till konstnärers yrkesverksamhet.² Upphovsrätten har en avgörande betydelse för enskilda konstnärer eftersom den ger yrkesverksamma konstnärer försörjningsmöjligheter och skyddar deras konstnärliga frihet och integritet.

Upphovsrättens betydelse för konstnärers villkor

Upphovsrätten är för de allra flesta konstnärliga yrkesgrupper helt avgörande när det gäller möjligheten att leva av och utvecklas inom sitt konstnärliga och kreativa arbete. Med stöd av upphovsrätten kan upphovspersoner och utövare ha inflytande över användningen av sina verk och prestationer, och därigenom få successiv ersättning för nedlagt arbete över tid. Att upphovsrätten fungerar för upphovspersoner och utövare är betydelsefullt för att hela näringskedjan inom de kulturella och kreativa branscherna ska kunna utvecklas och blomstra. Det är från upphovspersoner och utövare som de materiella och ekonomiska värden som byggs upp inom de kreativa branscherna initialt hämtas.

Övergripande kommentarer

Konstnärnsnämnden anser att det är olyckligt att upphäva Rom-konventionens princip om reciprocitet inom upphovsrätten. Vi menar att en tillämpning av ömsesidighet kan säkra lika spelregler och stärka EU:s förhandlingsposition på internationell nivå.

Vidare vill Konstnärnsnämnden uttrycka en oro över att de nuvarande tarifferna inte kommer att kunna höjas tillräckligt för att kompensera svenska rättighetshavare för

¹ I uppdraget avses yrkesverksamma upphovspersoner och/eller utövare oavsett konstområde.

² Förordning (2007:1199) med instruktion för Konstnärnsnämnden.

intäktsbortfallet vilket kommer att ha konsekvenser både för utövande konstnärer och mindre produktionsbolag.

Utövande konstnärer riskerar dessutom att drabbas dubbelt, dels genom minskade upphovsrättsersättningar, dels genom färre uppdrag och arbetstillfällen när mindre produktionsbolag får minskade intäkter för ny musikproduktion. Detta i ett läge när konstnärer redan befinner sig en utsatt ekonomisk situation.

Mindre produktionsbolag tar idag ett stort ansvar för att satsa på oetablerade artister och har redan i dag små ekonomiska resurser. Konstnärnämnden ser därför en risk att förslagets konsekvenser kan påverka den konstnärliga mångfalden inom svensk musikproduktion vilket inte ligger i linje med det kulturpolitiska målet om att främja kvalitet och konstnärlig förnyelse.

Konstnärnämnden delar regeringens bedömning att konsekvenserna av domen är mycket problematiska. Vi välkomnar därför regeringens avsikt att, tillsammans med likasinnade EU-länder, arbeta för att kommissionen ska lägga fram ett lagförslag som gör det möjligt att behålla nuvarande regler om ömsesidighet.

Det är glädjande att frågan, utöver justitieministern, även uppmärksamats av kultur-, närings- och utrikeshandelsministern. För att citera justitieminister Gunnar Strömmer – *Från ett svenskt perspektiv är det en självklarhet att principen om ömsesidighet bör fortsätta vara vägledande på upphovsrättsområdet.*

Ändrade ersättningsregler för användningen av musik

5 Ändrade ersättningsregler för användningen av ljudapparater

Konstnärnämnden har förståelse för att den svenska internationella upphovsrättsförordningen bör anpassas till EU-domstolens dom i det så kallade RAAP-målet (C-265/19).

Samtidigt menar Konstnärnämnden att det kommer få negativa konsekvenser när ersättningsrätten för ljudupptagningar, med anknytning till ett WPPT-land, inte längre är villkorad av ömsesidighet. Ändringen kommer ha negativa ekonomiska konsekvenser för utövande konstnärer och mindre produktionsbolag.

Konstnärnämnden välkomnar därför regeringens avsikt att, tillsammans med likasinnade EU-länder, arbeta för att kommissionen ska lägga fram ett lagförslag som gör det möjligt att behålla nuvarande regler.

6 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Konstnärnämnden anser att det förslagna datumet för ikraftträdande ligger allt för nära i tiden och förordar att datumet skjuts fram för att minska de praktiska och ekonomiska konsekvenserna.

Efter att ha talat med aktörer som direkt berörs inom branschen har vi förstått att det finns utmaningar med att hantera omställningen. Det kommer krävas ett omfattande förändringsarbete för aktörerna, både vad det gäller planering av ny musikproduktion och inkassering av ersättningar för att möta de nya ekonomiska förutsättningarna.

7 Ekonomiska och andra konsekvenser

Konstnärsnämnden delar promemorians bedömning att förslaget troligen leder till minskade intäkter för utövande konstnärer och producenter med anknytning till Sverige, eftersom en större andel av ersättningen kommer att betalas ut till rättighetshavare med anknytning till USA och andra tredjeländer.

Förslaget kommer ha omedelbart negativa ekonomiska konsekvenser för utövande konstnärer och mindre produktionsbolag. Långsiktigt befarar Konstnärsnämnden dessutom att de nuvarande tarifferna inte kommer kunna höjas till de nivåer som krävs för att kompensera intäktsbortfallet för svenska rättighetshavare.

Beslut

Beslut i detta ärende har fattats av myndighetschef och direktör Mika Romanus efter föredragning av utredare Stefan Ahlenius. I beredningen av ärendet har även utredaren Sara Lönnroth och musikhandläggaren Hasse Lindgren medverkat.

Mika Romanus
Myndighetschef och direktör

Stefan Ahlenius
Utredare